

Vi må venne oss til nye smaker (og ord)

Er du en av dem som har reagert på ordet valgmann?

Helene Uri
Språkspaltist

Vi lærer nye ord. Vi snakker om *sosial distanse*, *digital fredagspils* og *vippestater*. Vi snakker om *kohort*, som vel bare Asterix-lesere og sosiologer hadde i sitt aktive ordforråd for noen måneder siden. Og ikke minst snakker vi om *valgmann*.

Flere har reagert på ordet *valgmann*. «Det lyder gammelmodig i mine ører», skriver én. Vi har nylig fått *statsforvalter* i stedet for *fylkesmann*, og for et par år siden ble *helsesøster* byttet ut med *helsesykepleier*. Språk er som mat. Vi må venne oss til nye smaker. De færreste liker blåmuggost ved første munnfull. Vi sier jo *stortingsrepresentant* og ikke lenger *stortingsmann* (med mindre vi ønsker å spesifisere at det dreier seg om en mann). Vi har kuttet halen av *riksmeglingsmann* og klarer oss med *riksmegler*. Jeg tror vi raskt blir vant til de nye betegnelse. Men det er noen som hater blåmuggost hele livet.

I mellomtiden kan vi grunne over hva vi skal kalle Kamala Harris' ektemann. *First lady*, førstedame på norsk, er presidentens frue. Det har, som vi vet, aldri vært en president med en mannlig ektefelle. *Second lady* er kona til visepresidenten, men nå kommer det en visepresident med ektemann. Doug Emhoff blir førstemann til å være andredame og være mann. Og hva skal han kalles? *Second gentleman* er foreslått. Men kanskje skulle «herr Harris» kalles *andredame*? Ikke det, nei?

Mange lesere synes det er viktig at journalister kan skille mellom *da* og *når* og *slåss* og *sloss*. Det synes jeg også. Hvilke betegnelser journalistene bruker om yrker og posisjoner, er enda viktigere.

I norsk har vi mange ord som kan omfatte både kvinner og menn, men som har maskulint etterledd: *førstemann*, *nordmann* og

sidemann. *Mann* (*maðr* i norrønt) betyr tradisjonelt både mann og menneske, og det er selvsagt langt fra tilfeldig at det er mannen som har fått æren av å representere arten. I yrkestitler er det også mye maskulinitet, som *sysselmann*, *lensmann* og *takstmann*.

Forskning* har vist at maskuline betegnelser (som *politimann* på norsk) i stillingsbeskrivelser gjør at kvinner har mindre lyst til

fikk utdanningen rekordmange mannlige søkere.

Det bringer oss tilbake til det amerikanske valget, og til de personene som omtales som *valgmann*. På engelsk heter det *elector*. Det er nok menn i amerikansk politikk om vi ikke skulle kalle også dem som ikke nødvendigvis er menn, for menn. Jeg liker *elektor*. Lett å uttale, står allerede vakkert oppført i norske ordbøker. Svenskene bruker også *elektor*, og det er fint med skandinavisk enighet. Dessuten synes jeg det kler andre politikkord med latinske aner: *senat* og *president*.

Kristoffer Rønneberg er journalist i Aftenpostens utenriksredaksjon, og han har spurt på Twitter hva *valgmann* burde hete. Noen av svarene:

Stemmerforvalter
Velgerforvalter
Delstatsdelegat
Delegat
Valgdelegat
Velgerrepresentant
... og dessuten:
Representant for et aldeles fucka valgssystem

Den suverene vinner på Twitter ble *valgdelegat* med nesten 60 % av stemmene. Kan det være valgfusk involvert? Uansett er ingenting avgjort før poststemmene blir telt opp! Hva synes leserne av språkspalten?

*En oppsummering finnes i Menegatti og Rubini (2017): «Gender Bias and Sexism in Language», Communication

Har du tips til språkspalten?
spraktips@aftenposten.no

De færreste liker blåmuggost ved første munnfull.

å søke jobben. Ordvalget påvirker også dem som ansetter: Når bare maskuline stillingsbetegnelser brukes, oppfattes kvinner som mindre egnet. Når både maskuline og feminine ord (*politimann* og *politikvinne*) brukes, blir kvinner og menn vurdert som like egnet. Og ikke nok med det: Hvis ungdom får høre om et typisk mannsyrke og den maskuline betegnelsen brukes (*politimann*), mener de at yrket passer best for menn. Snaker man om hva politimenn og politikvinner gjør på jobben, så tenker ungdommene at yrket kan passe for alle. Valg av ord er viktig! Vi vet at da helsesøster ble *helsesykepleier*,

Start neste år med å lære deg noe nytt

Nye datoer på våre mest populære kurs.

Hvordan skape lojale kunder

Ny dato
Oslo, 28.01.21

For deg som vil forstå dine kunders digitale adferd. Lær enkle og effektive grep for å øke dine kunders engasjement og lojalitet. Kurset holdes av psykolog og forfatter Niklas Laninge, en av Nordens ledende eksperter på adferdsdesign.

Hvordan lage podkast

Få plasser
Oslo, 14.01.21

For deg som vil lære å lage podkast. Kurset holdes av Karoline Fossland og Sarah Sørheim.